

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Педагогіка вищої школи» (для аспірантів денної та заочної форми навчання всіх спеціальностей)

З А Т В Е Р Д Ж Е Н О

на засіданні кафедри педагогіки

протокол № 6 від 26.02.2023 р.

на засіданні методичної комісії факультету гуманітарних та соціальних наук

протокол № 1 від 10.04.2023 р.

КИЇВ - 2023

УДК 37.022 Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Педагогіка вищої школи» (для аспірантів денної та заочної форми навчання всіх спеціальностей)/ Уклад.: Є.А. Зеленов. Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023. с.

Містить теми, які передбачені навчальною програмою дисципліни, та опрацювання яких необхідне для підготовки до семінарських занять.

Навчально-методичне видання спрямоване на оволодіння аспірантами основами знань з педагогіки вищої школи, формування у них педагогічної культури. Опанування практичними заняттями сприятиме ефективній підготовці аспірантів до написання та захисту кваліфікаційної роботи.

Укладач: Є.А. Зеленов, докт. пед. наук, проф.

Рецензент: дійсний член (академік) НАПН України,
д.пед.н., проф. Г.П. Шевченко

Шановні аспіранти!

Вітаємо Вас у практичних заняттях до дисципліни «Педагогіка вищої школи»!

Коли в сім'ї з'являється дитина,
То кажуть, що її цілує Бог,
І дивиться на світ мала людина
Вимогливо і строго з пелюшок.
Цілує в ноги – маєш танцювати,
Цілує в голову – тож мудрим просливш,
Цілує в руки – знають всі дівчата,
Що з майстром у житті не пропадеш.
Та кажуть ще – ніхто не знає в світі,
Куди учителя цілує Бог, –
Учитель все повинен розуміти:
Життєвий шлях і світлу путь зірок.
Так педагогіка – важливіша наука,
Із нею нам ясніше сенс буття,
Вона і від нудьги нам запорука –
Лише тримайся неї все життя.
Нехай ти навіть вчителем не будеш, –
Своєї доля не вгадати нам,
Та з педагогікою серця не застудиш,
Мінливим не вклонившись вітрам.
Дізнавшись про закони колективу.
Ти будеш мудро керувати ним,
Ти знатимеш, як бути справедливим,
Як відрізнити правду від брехні.
В своїй родині (ти ж про неї мрієш),
З дітьми (яка ж родина без дітей?)
Добра й Краси насіння ти посієш,
Виховуючи правильних людей.
Хай нелегка попереду дорога,
Страждай, люби, але йдучи вперед,
Візьми з собою, як цілунки Бога
Ти педагогіку – науку про тебе!

Автор: Є.А. Зеленов, переклад: О.Г. Стьопіна

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах вища школа є джерелом забезпечення суспільства науковими кадрами й фахівцями вищої кваліфікації, тому вона й розглядається як найважливіша підсистема всієї системи суспільного виробництва. Вища освіта відіграє особливу роль у відтворенні й розвитку культури, науки, форм соціально економічних стосунків держави й суспільства. Вимоги до рівня професіоналізму фахівців постійно зростають, і це актуалізує необхідність створення системи безперервної освіти й зумовлює реформування системи вищої освіти, де особливої ваги набуває проблема підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів. Вирішувати ці завдання – призначення педагогіки вищої школи, яка вивчає закони й закономірності педагогічного процесу у закладі вищої освіти, що має відповідати кінцевій меті педагогічної освіти спеціалістів вищої кваліфікації, здатних долучитися до педагогічної діяльності, вирішувати наукові завдання й відповідати за результат. Доцільність такої системи вимірюється соціальною та професійною адаптацією її випускників. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність засвоєння майбутніми спеціалістами новітніх педагогічних знань, ознайомлення із сучасними інформаційними технологіями, вимагає максимального розвитку активності та самостійності аспірантів.

Метою проведення практичних занять з дисципліни «Педагогіка вищої школи» є: розвиток професійно-педагогічного мислення майбутніх викладачів вищої школи, формуванням у них науково-педагогічних знань і умінь, що необхідні як для викладацької діяльності, так і для підвищення загальної професійної компетентності та педагогічної культури, ознайомити аспірантів із сучасними трактуваннями предмета педагогіки вищої школи; дати уявлення про історію та сучасний стан вищої освіти в Україні, провідні тенденції її розвитку; сприяти формуванню методологічної культури майбутніх педагогів; сформувати установку на постійний пошук прикладання філософських, соціально-економічних, психологічних та інших знань до вирішення проблем навчання і виховання у ЗВО; сприяти глибокому освоєнню норм професійної етики викладача вищої школи; поглибити уявлення про особливості професійної праці викладача вищої школи.

Основними завданнями практичних занять з дисципліни є: формування у аспірантів знань про теоретичні основи вищої освіти, розвиток їх педагогічної культури, освоєння норм професійної етики викладача вищої школи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні знати:

- основні педагогічні категорії,
 - сутність, своєрідність навчально-виховного процесу у вищій школі,
 - тенденції, особливості розвитку системи вищої освіти в Україні та зарубіжних країнах,
 - суперечності, психічні функції, особливості розвитку молодого людини студентського віку,
 - структуру, психолого-педагогічні аспекти організації навчально-пізнавальної діяльності студентів,
 - критерії відбору, принципи структурування змісту навчання у вищій школі,
 - форми організації навчання студентів,
 - сутність, особливості, методи, прийоми виховання студентів,
 - основи управління вищими навчальними закладами.
- вміти:
- ставити навчальну мету, відбирати, структурувати зміст лекцій, практично-семінарських занять,
 - розвивати інтерес, особистісне ставлення студентів до змісту навчального курсу,
 - складати навчальну програму з курсу,
 - застосовувати методи, прийоми організації виховного впливу на студентів.

На вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» для аспірантів відводиться 90 годин (3 кредита ECTS), із них 22 години – лекції, 22 години – практичні заняття, 46 годин – самостійна робота. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

Практичні заняття з дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Практичне заняття 1. Актуальність педагогічних знань у підготовці фахівців у закладі вищої освіти

Предмет і основні категорії педагогіки вищої школи.

Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук, її зв'язок з іншими науками.

Особливості педагогіки вищої школи.

Практичне заняття 2. Сутність університетської освіти

Походження університету та його історичний розвиток.

Особливості університетської освіти.

Функції університету в суспільстві.

Місія університету.

Ідея сучасного університету.

Практичне заняття 3. Викладач ЗВО як суб'єкт процесу навчання

Зміст і структура діяльності викладача, умови її ефективності.

Структура професійних здібностей і вмінь викладача.

Особливості педагогічної діяльності викладача з реалізації особистісно орієнтованої освіти.

Типології викладачів ЗВО.

Практичне заняття 4. Студентство як особлива соціально-демографічна група.

Виникнення студентства. Визначення студентства.

Характерні риси студентства.

Сучасна типологія студентства.

Мотиви вибору професії і життєві орієнтації студентів.

Соціально-психологічна нестійкість особистості студента.

Практичне заняття 5. Методологічні та дидактичні принципи в системі освіти

Принципи в педагогіці і їх класифікація.

Методологічні принципи - поняття і роль.

Дидактичні принципи.

Практичне заняття 6. Особливості діяльності викладача при підготовці та проведенні лекційного заняття

Вимоги до лекції.

Характерні риси лекції.

Цілі лекції.

Мотиви підготовки та читання лекції.

Способи підготовки і читання лекції.

Підготовка до лекції. Читання лекції.

Правила поведінки лектора.

Деякі прийоми підтримки інтересу.

Практичне заняття 7.. Психологічні особливості діяльності викладача

Сутність процесу викладання.

Особливості освоєння викладання у ЗВО починаючими викладачами.

Психологічні особливості семінару.

Психологічні особливості іспиту.

Оцінка знань студентів

Практичне заняття 8. Форми організації навчання у вищій школі

Практичні заняття у ВШ.

Семінарські заняття. Просемінари.

Спецсеминар.

Лабораторні роботи.

Самостійна робота студентів..

Практичне заняття 9. Виховання у закладі вищої освіти

Актуальність виховання у вищому навчальному закладі.

Принципи виховання у вищій школі.

Специфіка виховного процесу в ЗВО.

Основні напрямки виховання в ЗВО:

а) формування патріотизму і громадянських якостей;

б) формування здорового способу життя;

в) розвиток студентського самоврядування;

г) планетарне виховання.

Роль викладача вищої школи у вихованні студентів.

Практичне заняття 10. Заклад вищої освіти як об'єкт управління

Термінологічні означення типів ЗВО України.

Ресурси ЗВО.

Об'єкт дії та впливу в діяльності ЗВО.

Ієрархія управлінських рішень в діяльності ЗВО.

Принципи економічного управління функціонуванням ЗВО.

Основні внутрішні документи, що регламентують діяльність ЗВО.

Показники діяльності ЗВО.

Практичне заняття 11. Організаційно-правова структура ЗВО

Рівні структури ЗВО.

Відокремлені структурні підрозділи.

Динамізм структури ЗВО.

Практичне заняття 1. Актуальність педагогічних знань у підготовці фахівців у закладі вищої освіти

Питання для обговорення:

1. Предмет і основні категорії педагогіки вищої школи.
2. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук, її зв'язок з іншими науками.
3. Особливості педагогіки вищої школи.

Ключові поняття: педагогіка вищої школи, система педагогічних наук, особливості педагогіки вищої школи.

Мета заняття: скласти цілісне уявлення аспірантів про предмет педагогіки вищої школи, її особливості та місце в системі педагогічних наук.

Завдання

Складіть схему зв'язків педагогіки вищої школи з іншими науками.

Зробіть презентацію в *Power point* «Особливості педагогіки вищої школи» (не більше 10 слайдів)

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Словник-хрестоматія педагогічних понять: Навч. посібник для студентів, аспірантів, викладачів. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2004. – 272 с.
3. Вітвицька С.С. В 54 Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. URL: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
5. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/.pdf>
6. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с URL: https://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/1805/1/%D0%9F%D0%92%D0%A8_%D0%9B%D0%B5%D0%B1%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf
7. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
8. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. для студ. гірн. спец. вищ. навч. закл. / В.О. Салов ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2003. – 170 с. URL: https://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_centra/korisniy-arkhiv-sferi-osviti-ngu/2003%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B8%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – Київ: «Академвидав» 2006. – 352 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/412096.pdf

Практичне заняття 2. Сутність університетської освіти

Питання для обговорення:

1. Походження університету та його історичний розвиток.
2. Особливості університетської освіти.
3. Функції університету в суспільстві.
4. Місія університету.
5. Ідея сучасного університету.

Ключові поняття: університет, функції університету, ідея і місія університету.

Мета заняття: сформувати у аспірантів цілісне уявлення про ідею та місію університету, його функції та роль у сучасній цивілізації.

Завдання

Напишіть есе «Місія Університету в сучасних умовах» (2-3 стор.).

Зробіть презентацію в *Power point* про один з «старих» університетів Європи (не більше 10 слайдів).

Література

1. Поляков М.В., Савчук В.С. Класичний університет: еволюція, сучасний стан, перспективи. — Київ: Генеза, 2004. — 416 с.
2. Квит С. Предназначение университета и клетка для тигра: Выступление на научном семинаре «Функционирование идей в системе массовой коммуникации современной Украины. Философский, идеологический и методологический аспекты». URL: <http://www.zn.kiev.ua/nn/show/582/52418/>
3. Шпарага Ольга. Идея университета в Беларуси – Европейский гуманитарный университет. URL: <http://www.nmnby.org/articles/280604/univer.html>
4. Ясперс К. Идея Университету // Идея Университету / Упоряд. М. Зубрицька та ін. - Львів, 2002. - 304 с.
5. Ортега-і-Гассет Хосе. Місія Університету. URL: <http://www.management.com.ua/vision/vis009.html>

Практичне заняття 3. Викладач ЗВО як суб'єкт процесу навчання

Питання для обговорення:

1. Зміст і структура діяльності викладача, умови її ефективності.
2. Структура професійних здібностей і вмінь викладача.
3. Особливості педагогічної діяльності викладача з реалізації особистісно орієнтованої освіти.
4. Типології викладачів ЗВО.

Ключові поняття: викладач ЗВО, особливості діяльності викладача, типологія викладачів.

Мета заняття: дати аспірантам цілісне уявлення про діяльність викладача вищої школи.

Завдання

Складіть свою власну типологію викладачів ЗВО.

Зробіть презентацію в *Power point* «Умови ефективності діяльності викладача ЗВО» (не більше 10 слайдів).

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Словник-хрестоматія педагогічних понять: Навч. посібник для студентів, аспірантів, викладачів. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2004. – 272 с.
3. Вітвицька С.С. В 54 Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. URL: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
5. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/.pdf>
6. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с. URL: https://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/1805/1/%D0%9F%D0%92%D0%A8_%D0%9B%D0%B5%D0%B1%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf
7. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
8. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. для студ. гірн. спец. вищ. навч. закл. / В.О. Салов ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2003. – 170 с. URL: https://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_centr/korisniy-arkhiv-sferi-osviti-ngu/2003%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B8%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – Київ: «Академвидав» 2006. – 352 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/412096.pdf

Практичне заняття 4. Студентство як особлива соціально-демографічна група

Питання для обговорення:

1. Виникнення студентства.
2. Визначення студентства
3. Характерні риси студентства
4. Сучасна типологія студентства
5. Мотиви вибору професії і життєві орієнтації студентів
6. Соціально-психологічна нестійкість особистості студента

Ключові поняття: студентство, характерні риси студентства.

Мета заняття: ознайомити аспірантів із характерними рисами студентства, його основними типами та особливостями.

Завдання

Реферат – самостійне дослідження наукових джерел за проблемою типології сучасних студентів ЗВО із пропонуванням власної типології. Обсяг – 8-10 сторінок.

Зробіть презентацію в *Power point* «Умови ефективної адаптації студентів у ЗВО» (не більше 6-7 слайдів).

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Словник-хрестоматія педагогічних понять: Навч. посібник для студентів, аспірантів, викладачів. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2004. – 272 с.
3. Вітвицька С.С. В 54 Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. URL: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
5. Зеленов Є.А. Цифрове покоління: ризики, переваги, засоби взаємодії // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Збірник наукових праць – Вип.5 (86) – Северодонецьк 2018. – С. 46-57.
6. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/.pdf>
7. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с. URL: https://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/1805/1/%D0%9F%D0%92%D0%A8_%D0%9B%D0%B5%D0%B1%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf
8. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
9. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. для студ. гірн. спец. вищ. навч. закл. / В.О. Салов ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2003. – 170 с. URL: https://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_centr/korisniy-arkhiv-sferi-osviti-ngu/2003%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B8%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf
10. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – Київ: «Академвидав» 2006. – 352 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/412096.pdf
11. Соціологія культури: Навчальний посібник // О.М. Семашко, В.М. Піча, О.І. Погорілий та ін. – К.: “Каравела”, Львів: “Новий світ – 2002. – 334 с. С. 145.

Практичне заняття 5. Методологічні та дидактичні принципи в системі освіти

Питання для обговорення:

1. Принципи в педагогіці та їх класифікація.
2. Методологічні принципи - поняття і роль.
3. Дидактичні принципи.

Ключові поняття: принципи в педагогіці, методологічні принципи, дидактичні принципи.

Мета заняття: скласти у аспірантів цілісне уявлення про систему методологічних та дидактичних принципів педагогіки вищої школи.

Завдання

Скласти словник основних категорій дидактики вищої освіти, користуючись рекомендованою та самостійно знайденою навчальною та науковою літературою.

Зробіть презентацію в *Power point* «Принципи навчання у вищій школі» (не більше 10 слайдів).

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Словник-хрестоматія педагогічних понять: Навч. посібник для студентів, аспірантів, викладачів. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2004. – 272 с.
3. Вітвицька С.С. В 54 Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. URL: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
5. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/.pdf>
6. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с. URL: https://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/1805/1/%D0%9F%D0%92%D0%A8_%D0%9B%D0%B5%D0%B1%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf
7. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
8. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. для студ. гірн. спец. вищ. навч. закл. / В.О. Салов ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2003. – 170 с. URL: https://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_centr/korisniy-arkhiv-sferi-osviti-ngu/2003%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B8%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – Київ: «Академвидав» 2006. – 352 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/412096.pdf

Практичне заняття 6. Особливості діяльності викладача при підготовці та проведенні лекційного заняття

Питання для обговорення:

1. Вимоги до лекції.
2. Характерні риси лекції
3. Цілі лекції
4. Мотиви підготовки та читання лекції
5. Способи підготовки і читання лекції
6. Підготовка до лекції
7. Читання лекції
8. Правила поведінки лектора
9. Деякі прийоми підтримки інтересу

Ключові поняття: лекція, підготовка до лекції, правила поведінки лектора, прийоми підтримки інтересу.

Мета заняття: скласти у аспірантів цілісне уявлення про вимоги о лекції, її характерні риси, етапи підготовки о лекції та правила поведінки лектора.

Завдання

Есе – творча робота за тематикою: «Ризики в професійній діяльності викладача вищої школи» (2-3 сторінки).

Зробіть презентацію в *Power point* «Етапи підготовки лекції» (не більше 5-6 слайдів).

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Словник-хрестоматія педагогічних понять: Навч. посібник для студентів, аспірантів, викладачів. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2004. – 272 с.
3. Вітвицька С.С. В 54 Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. URL:<http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
5. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/.pdf>
6. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с. URL: https://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/1805/1/%D0%9F%D0%92%D0%A8_%D0%9B%D0%B5%D0%B1%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf
7. Педагогіка вищої школи: підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
8. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. для студ. гірн. спец. вищ. навч. закл. [Електронний ресурс] / В.О. Салов ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2003. – 170 с. URL: https://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_centr/korisniy-arkhiv-sferi-osviti-ngu/2003%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B8%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – Київ: «Академвидав» 2006. – 352 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/412096.pdf

Практичне заняття 7. Психологічні особливості діяльності викладача

Питання для обговорення:

1. Сутність процесу викладання.
2. Особливості освоєння викладання у ЗВО починаючими викладачами
3. Психологічні особливості семінару
4. Психологічні особливості іспиту
5. Оцінка знань студентів

Ключові поняття: процес викладання, особливості семінару, особливості іспиту, особливості оцінки знань студентів.

Мета заняття: дати аспірантам уявлення про психологічні особливості діяльності викладача пі час проведення семінарів, іспитів та оцінки знань студентів.

Завдання

Творча робота на тему: «Мої спогади про здачу іспитів» (не більше 2 сторінок).

Зробіть презентацію в *Power point* «Оцінка знань студентів» (не більше 5-6 слайдів).

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Словник-хрестоматія педагогічних понять: Навч. посібник для студентів, аспірантів, викладачів. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2004. – 272 с.
3. Вітвицька С.С. В 54 Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. URL: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
5. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/.pdf>
6. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. –534 с. URL: https://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/1805/1/%D0%9F%D0%92%D0%A8_%D0%9B%D0%B5%D0%B1%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf
7. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
8. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. для студ. гірн. спец. вищ. навч. закл. / В.О. Салов ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2003. – 170 с. URL: https://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_centr/korisniy-arkhiv-sferi-osviti-ngu/2003%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B8%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – Київ: «Академвидав» 2006. – 352 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/412096.pdf

Практичне заняття 8. Форми організації навчання у вищій школі

Питання для обговорення:

1. Практичні заняття у ВШ.
2. Семінарські заняття.
3. Просемінари.
4. Спецсеминар.
5. Лабораторні роботи.
6. Самостійна робота студентів.

Ключові поняття: семінарські та практичні заняття, лабораторні роботи, самостійна робота студентів.

Мета заняття: скласти у аспірантів систематизоване уявлення про різні форми організації навчання у ЗВО.

Завдання

Творча робота на тему: «Порівняльний аналіз різних форм організації навчання у вищій школі» (не більше 2-3 сторінок).

Зробіть презентацію в *Power point* «Умови ефективності самостійної роботи студентів» (не більше 5-6 слайдів).

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.:Либідь, 1997. – 376 с.
2. Словник-хрестоматія педагогічних понять: Навч. посібник для студентів, аспірантів, викладачів. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2004. – 272 с.
3. Вітвицька С.С. В 54 Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. URL: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
5. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/.pdf>
6. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с. URL: https://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/1805/1/%D0%9F%D0%92%D0%A8_%D0%9B%D0%B5%D0%B1%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf
7. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
8. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. для студ. гірн. спец. вищ. навч. закл. / В.О. Салов ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2003. – 170 с. URL: https://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_centr/korisniy-arkhiv-sferi-osviti-ngu/2003%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B8%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – Київ: «Академвидав» 2006. – 352 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/412096.pdf

Практичне заняття 1. Виховання у закладі вищої освіти

Питання для обговорення:

1. Актуальність виховання у ЗВО.
2. Принципи виховання у вищій школі.
3. Специфіка виховного процесу у ЗВО.
4. Основні напрямки виховання у ЗВО.
 - а) формування патріотизму і громадянських якостей
 - б) формування здорового способу життя
 - в) розвиток студентського самоврядування
 - г) планетарне виховання
5. Роль викладача вищої школи у вихованні студентів.

Ключові поняття: виховання у ЗВО, принципи виховання, напрямки виховання, патріотичне виховання, здоровий спосіб життя, студентське самоврядування, планетарне виховання.

Мета заняття: скласти у аспірантів цілісне уявлення про актуальність та специфіку виховання у ЗВО.

Завдання

Творча робота за тематикою: «Шляхи розвитку творчості у студентів ЗВО». Обсяг 1-2 сторінки.

Зробіть презентацію в *Power point* «Принципи виховання студентів» (не більше 5-6 слайдів)

Література

1. Бондаренко М.П. Організація і виховання студентського колективу. – К.: Вища школа, 1979. – 69 с. (Бібліотека викладача).
2. Зеленев С.А. Планетарне виховання студентської молоді в умовах глобалізаційних процесів : Монографія / С.А. Зеленев. – Луганськ, 2009. – 207 с.
3. Корольчук О.П., Поночовний М.І. Студентство: виховання духовності і культури. Спроба окреслити проблеми і віднайти критерії // Освіта. – 1999. - № 7. - № 7-8 (лютий). – С.2.
4. Лактионова Г. Виховання в епоху глобалізації: нові можливості, нові ризики// Шлях освіти. - 2005.- №4.- С. 2-6
5. Логвіна Т. Роль куратора у професійному становленні студентів та самоврядуванні// Рідна школа. - 2006.- №1.- С. 61-65
6. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи: теорія виховання (Цикл лекцій) Навчальний посібник. - Київ – 2005. – 106 с.
7. Мистецтво виховання Людини: колективна монографія // Методика формування в іноземних студентів університету міжкультурної компетентності на аксіологічних засадах // Г. П. Шевченко, В. М. Алфімов, Т. Л. Антоненко, М. В. Безугла, С. А. Зеленев, О. П. Лучанінова, Н. Є. Миропольська, С. С. Рашидова, І. О. Сафонова, Г. С. Тарасенко, Т. Г. Тюріна. К.: Вид-во «Педагогічна думка», 2017. — 224 с. – С.231-266

Практичне заняття 10. Заклад вищої освіти як об'єкт управління

Питання для обговорення:

1. Термінологічні означення типів ЗВО України
2. Ресурси ЗВО
3. Об'єкт дії та впливу в діяльності ЗВО
4. Ієрархія управлінських рішень в діяльності ЗВО
5. Принципи економічного управління функціонуванням ЗВО
6. Основні внутрішні документи, що регламентують діяльність ЗВО
7. Показники діяльності ЗВО

Ключові поняття: тип ЗВО, ресурси ЗВО, управлінські рішення, показники діяльності ЗВО.

Мета заняття: скласти цілісне уявлення у аспірантів про принципи управління ЗВО, показники його діяльності.

Завдання

Складіть таблицю типів ЗВО за такими параметрами: а) тип ЗВО, б) особливості управління, в) підпорядкування.

Література:

1. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – Київ: «Академвидав» 2006. – 352 с. URL: https://pidru4niki.com/70197/pedagogika/struktura_upravlinnya_vischim_navchalnim_zakladom
2. Моргулець О. Б. Управління вищим навчальним закладом як суб'єктом ринку : монографія / О. Б. Моргулець. — К. : КНУТД, 2017. — 454 с. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/9467/3/Morgulets_Mono.pdf
3. Решетова І.А. Напрями вдосконалення системи управління вищими навчальними закладами // ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО Випуск 17 / 2018. С. 341-346. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/17_ukr/50.pdf
4. Кузьмин В.М. Синергетичні аспекти управління в системі вищої освіти. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 6. С. 184–189.
5. Натрошвілі С. Г. Стратегічне управління вищим навчальним закладом: теорія, методологія, практика : монографія / С. Г. Натрошвілі. – К.: КНУТД, 2015. – 320 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53097341.pdf>

Практичне заняття 11. Організаційно-правова структура ЗВО

Питання для обговорення:

1. Рівні структури ЗВО
2. Відокремлені структурні підрозділи
3. Динамізм структури ЗВО

Ключові поняття: структура ЗВО, підрозділи ЗВО.

Мета заняття: скласти цілісне уявлення у аспірантів про організаційно-правову структуру ЗВО.

Завдання

Складіть свою власну оптимальну, на ваш погляд, структуру ЗВО з дотриманням норм законодавства, проаналізуйте її та захистить в аудиторії.

Зробіть презентацію в *Power point* «Структурна побудова закладу вищої освіти»

Література

1. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М. М. Фіцула. – Київ: «Академвидав» 2006. – 352 с. URL : https://pidru4niki.com/70197/pedagogika/struktura_upravlinnya_vischim_navchalnim_zakladom
2. Моргулець О. Б. Управління вищим навчальним закладом як суб'єктом ринку : монографія / О. Б. Моргулець. — К. : КНУТД, 2017. — 454 с. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/9467/3/Morgulets_Mono.pdf
3. Решетова І.А. Напрями вдосконалення системи управління вищими навчальними закладами // ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО Випуск # 17 / 2018. С. 341-346. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/17_ukr/50.pdf
4. Кузьмин В.М. Синергетичні аспекти управління в системі вищої освіти. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 6. С. 184–189.
5. Натрошвілі С. Г. Стратегічне управління вищим навчальним закладом: теорія, методологія, практика : монографія / С. Г. Натрошвілі. – К.: КНУТД, 2015. – 320 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53097341.pdf>